

Oplegnotitie Prioritering Groenbeleid gemeente Leusden bij “Groene rijkdom in beeld, Groenbeleidsplan gemeente Leusden”

Inleiding

In 2005 is het beleidsplan “Groene rijkdom in beeld, Groenbeleidsplan gemeente Leusden” vastgesteld. In dit beleidsplan formuleert de gemeente haar beleid voor de groene ruimte voor de woonkernen Achterveld, Stoutenburg en Leusden. Het beleid heeft betrekking op het groen dat kadastraal eigendom is van de gemeente. Het beleidsplan is vastgesteld tot 2010 en daardoor is een actualisatie in 2013 van belang. Dit document is het resultaat van de actualisering.

Voor deze actualisatie is het relevant te analyseren in hoeverre het beleid nog aansluit bij de realiteit van 2013. Daarbij is het bijvoorbeeld belangrijk om aan te sluiten bij bredere actuele beleidskaders binnen de gemeente zoals de “Samenleving voorop”. Het groenbeleidsplan is de visie die ten grondslag ligt aan verschillende concrete invullingen van het beheer van de groene en ruimtelijke ontwikkeling in de gemeente.

Voor het actualisatieproces is overlegd met verschillende betrokkenen over het thema. Naar aanleiding van deze consultatiefase blijkt dat het huidige beleid nog relevant is, maar dat er weinig echte keuzes zijn gemaakt. Hierdoor is het lastig het beleid bij de concrete invulling toe te passen. Dit leidt tot verschillende interpretaties en de keuzes zijn niet echt zichtbaar in de groene buitenruimte. In de consultatie zijn voldoende aanknopingspunten naar voren gekomen om deze keuzes wel te kunnen maken. En komen drie uitgangspunten naar voren om het bestaande beleid opnieuw vast te stellen en daarbij duidelijker prioriteiten te stellen.

Bestaand beleid

Het bestaande groenbeleid is vastgelegd in een lijvig rapport dat in 2005 is vastgesteld door de gemeenteraad. Het groen in de gemeente Leusden is uitvoerig beschreven en de basis van het beleid zijn zes pijlers die aangeven waarop groenbeleid in de gemeente Leusden is gebaseerd. De zes pijlers zijn:

1. De huidige groenstructuur behouden en versterken.
2. Versterken oriëntatie en herkenbaarheid door boomstructuur.
3. Vergroten van de herkenbaarheid in inrichting en beheer.
4. Herkenbaarheid en karakter voor entrees en kleine parken.
5. Behouden en ontwikkelen van ecologische waarden.
6. Verankering flankerend beleid in groenbeleid en planontwikkeling.

Dit bestaand beleid is het uitgangsdokument voor het beheer van de groene ruimte en is een richtlijn bij het formuleren van het groenbestek, aanpassing van de groenuitgifte kaart, en het maken van de bomenverordening. Bij Ruimtelijke Ontwikkeling vormt het groen beleidsplan het uitgangspunt voor de groene inrichting van nieuwe wijken of te ontwikkelen infrastructuur.

Actualisatieproces

Om het beleid te actualiseren is het beleid geëvalueerd en geanalyseerd. Dit is gedaan door het consulteren van relevante actoren binnen en buiten de gemeente over het groenbeleid en een analyse van deze gegevens.

Er zijn drieëntwintig personen van twaalf verschillende organisaties geïnterviewd. De organisaties in dit consultatieproces bestaan uit lokale natuur en milieu organisaties, uit wijkvertegenwoordigingen en de federatie van ondernemersverenigingen in Leusden. Daarmee is gestreefd naar een representatieve afspiegeling van de Leusdense samenleving. De interviews zijn uitgewerkt, de resultaten zijn in een informerende workshop teruggekoppeld en er is ingezet op een verdiepingsslag. De resultaten zijn input geweest voor dit document. Het is van belang eerst het begrip groenbeleid af te bakenen. Vervolgens gaan we in op de prioritering in het groenbeleid.

Afbakening

Groenbeleid is makkelijk voor vele interpretaties vatbaar. Er liggen veel relaties en linken naar particulier groen, groen in het buitengebied of groenbeleid van andere overheden en particuliere terreinbeheerders. Het is niet altijd mogelijk om daarin een duidelijke afbakening te maken. Toch richt het leeuwendeel van het groenbeleid zich op de kadastrale gemeentelijke eigendommen in de woonkernen van Leusden, Achterveld en Stoutenburg.

Het groenbeleid is daarmee de basisvisie voor het groenbestek voor beheer van de openbare ruimte, inrichting van de groenuitgifte kaart en het maken van de bomenverordening. Ook is het groenbeleidsplan de basis voor groene inrichting als onderdeel van ruimtelijke ontwikkeling zoals de aanleg van woonwijken en ontwikkeling van nieuwe infrastructuur.

Actualisering: Prioritering in het groenbeleid

De uitgangspunten

Uit de consultatie zijn de volgende uitgangspunten naar voren gekomen:

Uitgangspunt 1: “Groene hoofdstructuur behouden en versterken”

Alle betrokken actoren zijn het er over eens dat Leusden een prachtige groenstructuur heeft, die bepalend is voor de huidige woon- en leefkwaliteit in Leusden. Deze structuur is van belang en dient te worden behouden en versterkt.

Dit uitgangspunt sluit aan bij de pijlers één en twee van het bestaande beleidsplan. (de huidige groenstructuur behouden en versterken en 2. versterken oriëntatie en herkenbaarheid door boomstructuur).

Uitgangspunt 2: “Biodiversiteit en Groenbeleving”

In dit uitgangspunt staat biodiversiteit en groenbeleving centraal. Habitatontwikkeling en ecologische verbindingen zijn van belang, evenals een optimale beleving van de “groene omgeving”. In plantsoenen waar biodiversiteit de eerste prioriteit heeft wordt waar mogelijk gebruik gemaakt van inheems plantmateriaal. Bermbeheer is gebaseerd op ruw gras bermbeheer met als streven één keer, maximaal twee keer per jaar maaien en afvoeren. Het resultaat is optimale diversiteit in de flora ontwikkeling. Beleving van groen is belangrijk en staat centraal bij beheer en ruimtelijke ontwikkeling. Naast de verplichting voor de Flora en Faunawet is er ook een actief beleid gericht op bescherming en ontwikkeling van rode lijst soorten. Uitgangspunt is ecologisch groen beheer waarbij geen gebruik wordt gemaakt van herbiciden. Bij ruimtelijke ontwikkeling is er veel ruimte voor habitat ontwikkeling. Dit uitgangspunt sluit aan bij pijler 5 “Behouden en ontwikkelen van ecologische waarden”.

Uit de consultatie is tevens naar voren gekomen dat de groenbeleving ongunstig beïnvloed wordt door het ontbreken van ‘markant groen’. Het groen in Leusden wordt weliswaar als “uitbundig” en “veel” ervaren maar het groen kent weinig markante locaties en oogt nog al eens als monotoon. Er zijn geen duidelijke punten die herkenbaar en markant zijn of de aandacht trekken. Leusden wordt in vergelijking tot andere gemeentes wel eens ervaren als saai. Het ontbreken van pijler 3. “vergroten van de herkenbaarheid in inrichting en beheer” en pijler 4. “herkenbaarheid en karakter voor entrees en kleine parken” zijn hiervoor relevant. Het is van belang als afgeleid uitgangspunt bij groenbeleving de versterking van de pijlers 3 en 4 mee te nemen.

Uitgangspunt 3: “Samenleving voorop”

In dit uitgangspunt staat de behoefte van bewoners centraal in het beheren van hun eigen omgeving. Bewoners krijgen een actieve rol bij het beheer en het ontwikkelen van een beheersvisie. Samenleving voorop richt zich vooral op kleinschalig beheer buiten de hoofd groenstructuren. Bijvoorbeeld het beheer van hofjes wordt zo veel mogelijk in eigen beheer door bewoners uitgevoerd en laat veel ruimte voor eigen invulling. Voor de financiering is er een actieve rol vanuit het bedrijfsleven waarbij financiering, sponsoring en eigen actief beheer mogelijk wordt gemaakt. Er is een actief verkoopbeleid van gemeentelijk groen waarbij veel ruimte ontstaat voor particuliere aankoop van gemeentelijk groen met veel ruimte op de groenuitgifte kaart. De Groenstichting Rozendaal (Eurowoningen) is een belangrijke inspiratiebron voor het eigen wijkgericht ontwikkelen en beheren van openbaar groen. Bij ruimtelijke ontwikkeling is de bemoeienis van de gemeente minimaal.

Op verschillende schaalniveaus een ander uitgangspunt

In het groen van Leusden zijn verschillende schaalniveaus herkenbaar. De schaal is bepalend voor welke uitgangspunten relevant zijn.

Er zijn twee schalen aanwezig: Allereerst is er de hoofdgroen structuur in de gemeente Leusden. Deze bestaat uit de grote boomstructuren langs de wegen en in de parken; vaak met de bij behorende bermen. Deze structuren zijn erg beeldbepalend en dragen voor een belangrijk deel bij tot het groene imago van Leusden. Ook draagt deze hoofdgroenstructuur bij aan de ecologische verbinding en biedt habitat voor flora en fauna.

Daarnaast bestaan de secundaire en binnenwijkse groenstructuren; deze structuren bevinden zich meer in de directe woonomgeving van de bewoners en bestaan uit plantvakken en bosplantsoen vaak in het verlengde van particulier groen. Hoewel de beide schalen duidelijk herkenbaar zijn, is niet altijd duidelijk waar de hoofdgroen structuur overgaat in secundair binnenwijken groen.

De uitgangspunten voor deze beide schaalniveaus zijn verschillend. Voor de groene hoofdstructuur is er unaniem overeenstemming dat deze behouden moet blijven en worden versterkt en ook is deze belangrijk voor de biodiversiteit en de groenbeleving. Daarom zijn voor met name op deze schaal de uitgangspunten 1 en 2 van belang. Binnen het secundair binnenwijken groen speelt biodiversiteit ook een rol maar veel minder sterk. Hier staat het uitgangspunt 3: “Samenleving voorop” veel meer centraal. Burgers en bewoners moeten op deze schaal veel meer regie hebben over hun eigen directe woonomgeving. De gemeente moet op deze schaal beheer, inrichting en gebruik zoveel mogelijk los laten en

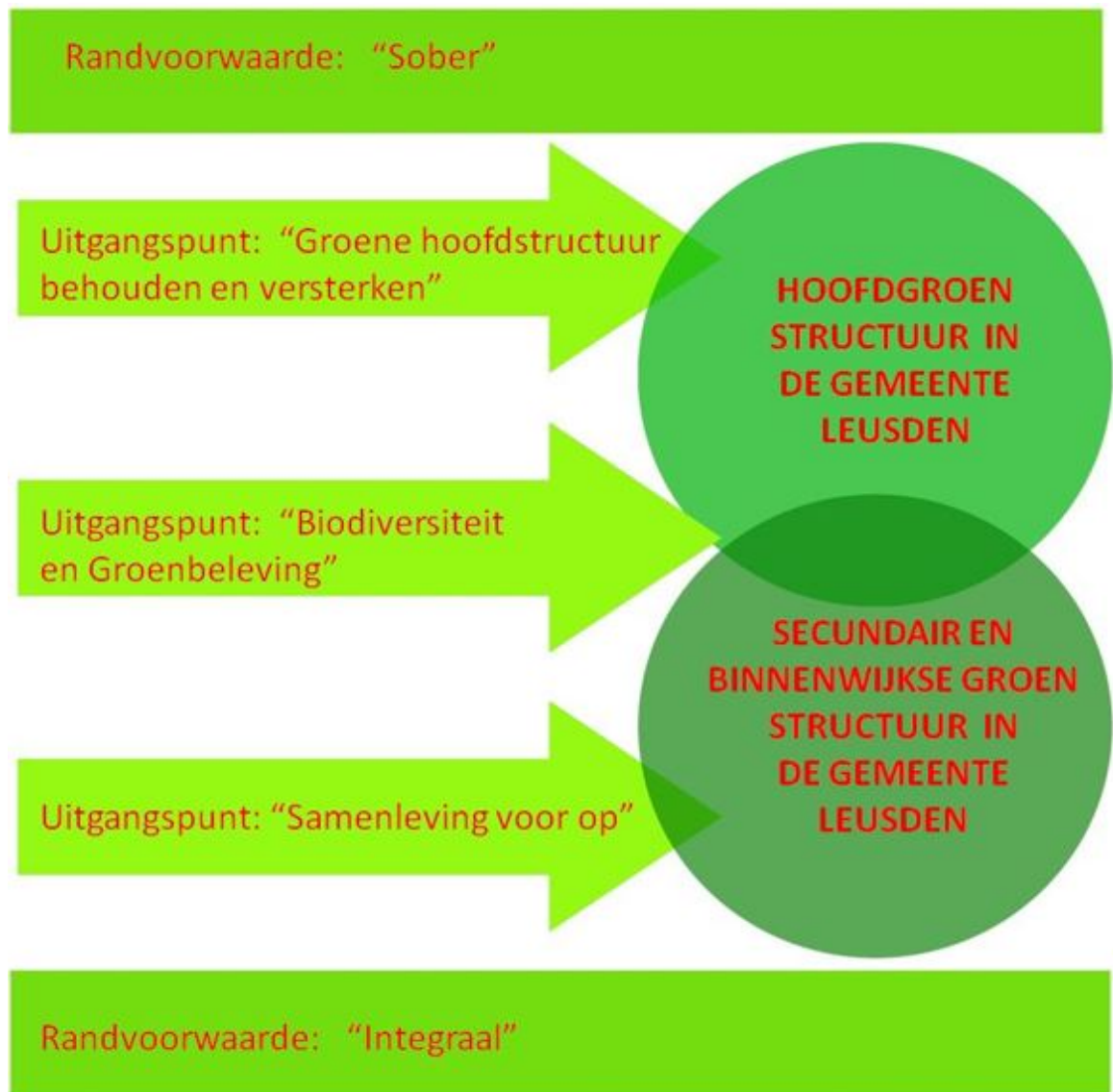
proberen over te dragen aan bewoners wanneer dat kan. Dat draagt bij tot meer rentmeesterschap door de burgers en meer betrokkenheid bij de eigen leefomgeving.

Randvoorwaarden "Integraal" en "Sober"

Om de uitgangspunten in het groenbeleid te implementeren komen twee randvoorwaarden naar voren. Randvoorwaarde "integraal" is relevant. Een integraal groenbeleid is efficiënt en waar mogelijk een onderdeel van het woonomgevingsbeleid. Dit kan door bijvoorbeeld een goede combinatie van groenbeheer met het beheer van de gemeentelijke infrastructuur, het ruimen van zwerfvuil en bestrijding van graffiti. Een goede samenhang tussen honden-, speelbeleid en het bomenplan met groenbeleid is een belangrijke randvoorwaarde. Hier komt pijler 6 van het groenbeleidsplan in beeld: "verankering flankerend beleid in groenbeleid en planontwikkeling" is hier duidelijk herkenbaar.

Een andere randvoorwaarde "sober", komt voort uit de huidige politieke en economische context. De gemeentelijke begroting staat voortdurend onder druk en de randvoorwaarde "sober" is dus van belang om het groenbeheer zo efficiënt en goedkoop te houden, zodat de kosten binnen de steeds verder gelimiteerde begroting blijven.

Het onderhoudsniveau kan daarbij "sober" zijn of kostenreductie kan bereikt worden door bijvoorbeeld het beheer meer af te stoten naar bewoners. Ook nog meer integraal werken kan bijdragen aan kostenreductie. De inrichting van de groene ruimte als onderdeel van ruimtelijke ontwikkeling dient gericht te zijn op minimale onderhoudskosten waarbij de eerder genoemde uitgangspunten nog steeds leidend zijn. De randvoorwaarde "sober" wordt niet zo expliciet genoemd in de consultatieronde maar is in de huidige politiek economisch context wel degelijk relevant en vaak bepalend.

Figuur 1: Schematische voorstelling van de verschillende uitgangspunten van het groenbeleid op verschillend schaal niveau in de gemeente binnen de randvoorwaarden.

Heldere keuzes gemaakt

Naar aanleiding van de consultatiefase waarin een groot aantal betrokkenen zijn gesproken blijkt dat het huidige beleid nog steeds relevant is, maar dat er weinig échte keuzes zijn gemaakt in eerder groenbeleid. De zes pijlers uit het beleidsplan zijn nu nog actueel en de verschillende uitgangspunten komen bij de concrete invulling van het beheer en ruimtelijke ontwikkeling naar voren.

Maar het blijkt lastig een echt goede interpretatie van beleid te maken bij een aanpassing van het bestaand beheer of keuze bij ontwerp voor ruimtelijke ontwikkeling omdat alle pijlers een gelijk gewicht hebben en er niet één uitgangspunt centraal staat; er is niet duidelijk gekozen.

In deze actualisatie wordt een duidelijke keuze gemaakt op basis van uitgangspunten en op verschillende schaalniveaus. Daarmee wordt er een keuze gemaakt “wat”(uitgangspunten) en “waar” (schaalniveau). Dit is een heldere keuze en bij concrete beleidsinvulling is het beleid uiteindelijk beter zichtbaar.

Het huidige groenbeleidsplan heeft dus nog niet echt aan actualiteit verloren en de zes pijlers zijn allemaal nog relevant. In de actualisatie van het huidige groenbeleid is daarmee een volledig herformuleren niet zo zeer belangrijk en kan het opnieuw vaststellen van het huidige plan heel goed. Wel is het van belang een betere keuze te maken welk uitgangspunt de gemeente Leusden in haar beleid centraal wil stellen. Dat is in dit document afgebakend. Door duidelijker één uitgangspunt te kiezen is het makkelijker straks concreet beleid te interpreteren en in te vullen in beheer en RO.

Conclusie

De groenvisie van de gemeente Leusden is hiermee verwoord door het opnieuw vaststellen van de het oorspronkelijke beleidsdocument voor 5 jaar tot 2019.

Als aanvulling op het bestaande document wordt deze oplegnotitie vastgesteld waarin specifieker is aangegeven welke prioriteiten of heldere keuzes er zijn gemaakt.

Daarmee kiest de gemeente Leusden voor:

- Het continueren van het huidige beleid door het bestaande groenbeleidsplan “Groene rijkdom in beeld, Groenbeleidsplan gemeente Leusden” op nieuw vast te stellen en daarmee blijven de uitgangspunten van de zes bestaande pijlers actueel.
- Binnen dit bestaande groenbeleid worden heldere keuzes gemaakt welke uitgangspunten waar centraal staan. Dit document wordt als oplegnotitie vastgesteld om de heldere keuzes te verwoorden.
- Groenbeleid dat er op gericht is om de hoofdgroen structuren in de gemeente Leusden te behouden en te versterken.
- duidelijke aandacht voor biodiversiteit en groenbeleving in deze hoofdgroen structuren.
- het uitgangspunt “Samenleving voorop” centraal te stellen in het groenbeleid op wijkniveau en in secundair groen.
- De gemeente Leusden gaat zich meer richten op een markanter groenbeleid.
- Binnen het groenbeleid zijn de randvoorwaarden integraal en sober bij uitwerking van het groenbeleid.

Concrete uitwerking en invulling van de uitgangspunten

Van groot belang is een uiteindelijke concrete uitwerking van het groenbeleid en impact op de openbare groene ruimte. Abstract beleid wordt praktisch uitgewerkt en toegepast. Een goede schakeling tussen de beleidsvisie en de uitwerking is essentieel. Het groenbeleidsplan is een richtlijn en een gemeenschappelijke structuur hoe de concrete invulling in beheer en ruimtelijke ontwikkeling georganiseerd wordt.

Dit beleid is of wordt concreet uitgewerkt in:

- Het opstellen van het woonomgevingsbestek. Het nieuwe woonomgevingsbestek dat in 2015 gaat lopen.
- Het aanpassen en actualiseren van de groenuitgifte kaart die aangeeft waar openbaar groen wordt verkocht aan particulieren.
- De bomenverordening met Groene Kaart waarin is uitgewerkt welke bomen kapvergunningsplichtig zijn en welke niet.
- Het ontwerpen en inrichten van nieuwe woonwijken zoals het Valleipark en Groot Agteveld.
- Het ontwerpen en aanleggen van nieuwe infrastructuur zoals het fietspad Leusden-Achternveld en de verlegde Maanweg.

Na vaststelling van het groenbeleid wordt er een werkplan gemaakt in samenspraak met de afdeling Dienstverlening die uiteindelijk het groenbeleid implementeert. In het werkplan wordt geformuleerd

hoe het beleid beter meetbaar kan worden gemaakt en indicatoren geformuleerd. Ook wordt duidelijk wie welke acties moet gaan ondernemen.